

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Rapport etter forvaltningskontroll

Kontrollert kommune:	Malvik kommune
Dato rapport:	26.10.2023
Dato for kontrollmøte:	27 og 28.09 2023
Kontrollleder:	Trond Rian
Gjennomført av:	Trond Rian Kjersti Alne Solberg Gaute Arnekleiv Trude Larsen Marit Røstad
Til stede fra kommunen:	Stig Roald Amundsen Maia Bukten Trine pynten Anne Sissel Ness Kjetil Tolvstad
Kontrollerte ordninger:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ferie og fritid i jordbruket 2022 Tilskudd til spesielle tiltak miljøtiltak i jordbruket (SMIL) 2020 - 2022 Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket skogkultur, veg og drift i 2021 og 2022 Skogfond i 2021 og 2022

1 Sammendrag

Rapporten er skrevet med bakgrunn i Statsforvalteren sin foreløpige rapport datert 22.09.2023, og Malvik kommune sin tilbakemelding datert 09.10 2023. Rapporten beskriver de funn (avvik og merknader) som ble avdekket. I Malvik kommune ble det konstatert 11 avvik og 2 merknader.

2 Generelt om kommunen

Tabellen under viser hvor mye midler Malvik kommune forvaltet på de tilskuddsordningene kommunen hadde fått delegert myndighet fra staten i 2022:

Tilskuddsordning		Beløp - kr	Antall vedtak
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	Utbetalt	18 249 012	60
Tilskudd til avløsning ved sykdom mm	Utbetalt	84 701	4
Skogfond *)	Utbetalt	535 882	27
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur	Utbetalt	341 422	27
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- veg	Utbetalt	40 800	1
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)- drift	Utbetalt		
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Innvilget	744 248	11
SUM		19 996 065	130

*) Kun til skogkultur. I tillegg kommer skogfond til veier og andre formål.

3 Hjemmel for kontrollen

Hjemmel for kontroll er Reglement for økonomistyring i staten § 15:

«Overordnede virksomheter skal ivareta kontroll med at underliggende virksomheter og enheter utenom statsforvaltningen som utøver forvaltningsmyndighet, utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til § 14». § 14 inneholder bestemmelser om internkontroll.

Kontrolloppgavene er delegert til Statsforvalteren i tildelingsbrev og hovedinstruksen fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Statsforvalteren skal kontrollere om kommunen gjennom sin internkontroll har etablert systemer og rutiner som sikrer at tilskuddsordningene forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk, og i henhold til gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

4 Grunnlag for kontrollen

Statsforvalteren er gjennom hovedinstruksen og tildelingsbrev bedt om å vektlegge kontroll for å sikre kvalitetsmessig god tilskuddsforvaltning. Utvelgelsen av kontrollobjekter er risikobasert. Samtidig står det i tildelingsbrevet at Statsforvalteren skal ha forvaltningskontroll i 20 % av kommunene hvert år.

Målet med kontrollen er å ivareta at midlene over jordbruksavtalen brukes til det formålet de er tiltenkt gjennom en målrettet og effektiv forvaltning. Kontrollen skal videre sikre at lover og regler overholdes, og at rettsikkerheten til søker ivaretas.

5 Gjennomføring av kontrollen

Varsel om kontroll ble gitt i brev av 09.06.2023 og kontrollen ble gjennomført 27 og 28.09.2023.

Statsforvalteren har gjennomgått rutiner, søknader og andre aktuelle dokumenter knyttet til de kontrollerte ordningene.

Kommunene fikk i forkant av kontrolldagen tilsendt et egenvurderingsskjema som ble besvart og returnert Statsforvalteren før møtet.

Kommunen fikk oversendt en foreløpig rapport den 22.09.2023.

Den 27 og 28.09 2023 ble det gjennomført Teamsmøter med kommunen der involverte i kontrollen i kommunen og hos Statsforvalteren deltok. Det ble gjennomført en forvaltningsdialog rundt de svarene kommunen hadde gitt på egenvurderingsskjemaet. Foreløpig rapport ble også gjennomgått. Kommunen ga skriftlig tilbakemelding på fakta i foreløpig rapport den 09.10.2023. Foreløpig rapport og tilbakemeldinger fra kommunen er lagt til grunn for denne rapporten.

6 Kontrollområder

Tabellen under gir en oversikt over de avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav til forvaltningen av ordningen som er fastsatt i eller i henhold til

- reglement for økonomistyring i staten
- styrende dokumenter
- regelverket og/eller retningslinjer for ordningen

Merknad er forhold som ikke strider med krav, men der statsforvalteren finner grunn til å peke på behov for forbedringer.

Avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:	
Tilskuddsordning: Generelt	
Avvik 1	<u>Manglende system for internkontroll på landbruk</u> Kommunen har i forbindelse med kontrollen sendt oss sine rutiner for produksjonstilskudd og SMIL. Det foreligger ikke rutiner på tilskuddsordningene som kontrolleres på skog. Det er også oversendt noen andre dokumenter knyttet til internkontrollen til kommunen på landbruksområdet. Gjennom kontrollen har det framkommet at det er mangler ved rutinene og de fremstår som ufullstendige. Kommunen har i tillegg mangelfulle rutiner på dokumentasjon og for oppfølging, rapportering og oppdatering av sitt system for internkontroll på landbruksområdet. Internkontroll skal tilpasses virksomhetens risiko, vesentlighet og egenart. Arbeid med internkontroll skal være et løpende arbeid og en del av den daglige drift. Inn i arbeid med internkontroll vil det

	normalt inngå ROS-analyser, rutiner for implementering, dokumentasjon, oppfølging, rapportering og oppdatering. Ut fra de dokumentene vi har fått tilsendt som dokumentasjon, redegjørelse i forvaltningsdialog og gjennomgang av saker, fremstår Malvik kommunes internkontroll på landbruksområdet som ufullstendig og mangelfull.
Avvik fra	Reglement for økonomistyring i staten §14
Frist for å lukke avviket	Vi ber om at kommunen i forbindelse med tilbakemelding på endelig rapport legger fram en framdriftsplan for hvordan arbeidet med videreutvikling av kommunens system for internkontroll på landbruksområdet er tenkt gjennomført.
Kommentar	Malvik kommune må prioritere arbeidet med å utvikle kommunens system for internkontroll også på landbruksområdet.
Tilskuddsordning: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd ferie og fritid	
Avvik 2	<u>Manglende skriftlig vurdering av vanlig jordbruksproduksjon</u> Det er i flere saker ikke dokumentert skriftlig at vanlig jordbruksproduksjon er vurdert.
Avvik fra	PT-forskrift § 2 Grunnvilkår: «<i>Tilskudd etter forskriften kan gis til foretak som er registrert i Enhetsregisteret og som driver vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer med de dyreslag eller de vekstgruppene det søkes tilskudd for, slik disse gruppene til enhver tid er definert i medhold av jordbruksavtalen</i>» RS 2022-75 Kommentarer til regelverk, § 2 Grunnvilkår RS 2022-63 Forvaltningsansvar og saksbehandling, kap. 6 Saksbehandling og kontroll
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Rapporter om vanlig jordbruksproduksjon skal brukes under saksbehandlingen, og ikke bare som grunnlag for utplukk til kontroller.
Avvik 3	<u>Manglende skriftlige vurderinger av avkorting</u> Kommunen har litt ulik praksis for avkorting ved feilopplysninger, og det mangler skriftlige vurderinger av aktsomhet
Avvik fra	PT-forskrift: § 7 Utmåling: «<i>Tilskudd utmåles på basis av det dyretall og areal som hvert enkelt foretak disponerer og i samsvar med vilkår, satser, soner,</i>

	<i>definisjoner m.m. fastsatt i eller i medhold av jordbruksavtalen. Foretak som reelt sett inngår i én felles virksomhet eller på annen måte oppnår skalafordeler gjennom samarbeid og søker tilskudd til samme produksjon (driftsfellesskap), kan få beregnet tilskudd for det samlede dyretall og areal som disponeres innenfor driftsfellesskapet. Dersom foretakene uaktsomt eller forsettlig har unnlatt å opplyse om at de er i driftsfellesskap, skal tilskuddet avkortes»</i> § 12 Avkorting ved feilopplysninger: «Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes. Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket ikke overholder de frister som kommunen, statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet har satt for å kunne utføre sine kontrollopgaver i medhold av § 10». RS 2022-75 Kommentarer til regelverk, § 7 Utmåling og driftsfellesskap
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Hovedregelen er at foretaket skal avkortes et beløp tilsvarende merutbetalingen. Det viktig å ha rutiner slik at det blir likebehandling mellom foretak.
Avvik 4	Endring til søkers gunst Kommunen har i flere saker gjort endringer som har ført til at foretakene har fått utbetalt mer tilskudd enn omsøkt.
Avvik fra	Rundskriv 2022-63, kapittel 6 Saksbehandling og kontroll: <i>«Hvis søker har gitt en feilopplysning som gir en lavere utbetaling enn de faktiske forhold gir grunn for, er hovedregelen at saksbehandler ikke skal endre slik at godkjente opplysninger blir høyere enn det som er omsøkt.</i> <i>Hvis søker har ført opp dyr eller areal i riktig dyregruppe eller vekstgruppe, men i feil kode innenfor dyregruppen/vekstgruppen kan kommunen omkategorisere dyr/areal til den definisjonen i jordbruksavtalen som dyret/arealet oppfyller kravene for. Omkategorisering kan kun gjøres innenfor samme dyregruppe/vekstgruppe, og kun til en kode som har lik eller lavere tilskuddssats.»</i>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	

Tilskuddsordning: Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	
Avvik 5	<u>Tilskudd innvilget til gjennomført tiltak</u> Flere kontrollerte saker gjelder søknad om tilleggsbevilgning til allerede gjennomførte tiltak. Tilleggssøknadene er ikke begrunnet ut over at kostnadene i prosjektet ble større enn forutsatt. En sak er prosjektet påbegynt før søknaden er innvilget
Avvik fra	§ 3 i rundskriv 2020-12 og rundskriv 2021-18 <i>«Det innvilges normalt ikke tilskudd til prosjekt/tiltak som allerede er påbegynt eller utført. Søknaden bør være godkjent og avgjort av kommunen før tiltaket påbegynnes.»</i>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Det skal normalt ikke innvilges tilskudd til prosjekt/tiltak som allerede er påbegynt eller utført. Søknaden bør være godkjent og avgjort av kommunen før tiltaket påbegynnes. Det er vanskelig å sette vilkår som er nødvendige for gjennomføring av det enkelte vedtak, dersom tiltaket allerede er gjennomført. I saker der søker oppdager at utbedringsbehovet er større enn forutsatt i søknaden må søker melde fra om dette til kommunen umiddelbart. Kommunen bør så langt det er mulig befare arealet før tilleggstiltak gjennomføres. Dette for å kunne vurdere om tilleggstiltaket skyldes forhold som søker ikke kunne forutse eller dårlig planlegging.
Avvik 6	<u>Kommunen har ikke vurdert søknaden opp mot naturmangfoldloven</u> I flere saker er ikke søknaden vurdert opp mot naturmangfoldloven. Det går heller ikke fram av vedtaksbrevet at tiltaket ikke vil påvirke naturmangfoldet.
Avvik fra	Pkt 7. i rundskriv 2021/29 <i>«Kommunen skal vurdere de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 ved behandling av SMIL-søknader. Vurderingen av prinsippene skal komme til uttrykk i begrunnelsen i vedtaksbrevet.»</i>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	I SMIL-saker som berører naturmangfoldloven, skal vurderingen framgå av vedtaksbrevet. I saker der kommunen vurderer at naturmangfoldet ikke blir påvirket av tiltaket, skal dette framgå av vedtaksbrevet.

Avvik 7	<u>Mangelfull oppfølging av vilkår satt i vedtaket, samt mangelfull fastsettelse av vilkår</u> I en sak er det ikke satt vilkår om innsending av timelister eller bilag/regnskap attestert av regnskapsfører. I noen saker er det stilt krav om timelister og bilag, men timelister og eller bilag mangler som dokumentasjon.
Avvik fra	SMIL-forskrift § 3 <i>«Det kan settes vilkår for innvilgning av tilskudd til det enkelte prosjekt og tiltak.»</i> SMIL-forskrift § 6 <i>«Når prosjektet eller tiltaket er gjennomført, skal det sendes inn dokumentasjon på at det er gjennomført i henhold til vilkår gitt i vedtaksbrev.»</i> Pkt 7 og 8 i rundskriv 2021/29
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Ved anmodning om utbetaling av tilskudd er det i noen saker oppgitt summert timebruk og ikke fullstendige timelister. Særlig ved betydelige avvik mellom kostnadsoverslag og regnskap vil timelistene være til hjelp for å sjekke om timebruken er reell og tilstrekkelig begrunnet. Materialkostnader og kjøp av tjenester skal dokumenteres enten med bilag eller regnskap attestert av regnskapsfører.
Merknad 1	<u>Manglende registrering av boligeiendom i gårdskart og i landbruksregisteret</u> Det er i en sak innvilget tilskudd til inngjerding av areal som tilhører boligeiendom. Eiendommen ligger i LNF-område og areal på eiendommen som tilfredsstiller kravene til innmarksbeite vil derfor kunne være berettiget produksjonstilskudd. Det er imidlertid viktig at boligeiendommen registreres i gårdskartet og i landbruksregisteret. Dette for at kommunen skal kunne følge opp driveplikten på arealet.
Tilskuddsordning: Tilskudd til nærings og miljøtiltak i skogbruket og Skogfond	
Avvik 8	<u>Ufullstendig ferdiggodkjenning av landbruksveger</u> Kommunen utfører kun ferdiggodkjenning av veger som har fått tilskudd. I henhold til forskriften skal dette utføres for alle veger.
Avvik fra	§ 3-4 Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveger <i>«Når et godkjent veiltak er ferdig bygget eller ombygget skal det gis melding til kommunen om at veiltaket er klart for godkjenning. Kommunen skal gjennomføre ferdiggodkjenning av veiltaket og registrere dette i ØKS»</i>

Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	En ferdigkontroll skal stadfeste at vegen er bygd i henhold til søknaden og premisser i vedtaket, i forhold til standard og trase m.v. Viktige moment knyttet til dette kan være at det er bygd etter godkjent trase slik at eventuelle naturtyper, MiS figurer, kulturminner eller rasfarlige områder er ivaretatt. Dette blir ikke mindre viktig for midlertidige veger.
Avvik 9	<u>Manglende vedlikeholdskontroll av veger som har mottatt tilskudd</u> Kommunen har ikke etablert praksis eller en rutine for vedlikeholdskontroll av skogsveger som har mottatt tilskudd.
Avvik fra	§ 5 Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket: <i>«Det er et krav at veien blir vedlikeholdt til den standard som den opprinnelig ble bygd.»</i> Retningslinjer for tilskudd til skogbrukstiltak i Midt Trøndelag <i>§ 11 Kontroll: Kommunene vil foreta 5 årskontroll av vegvedlikehold på samtlige veger klasse 3 og 4</i>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Det anbefales utarbeidelse av en skriftlig rutine for temaet. Kontroller bør varsles og dokumenteres. Det skal legges til at det så langt er kun en veg (Stugguromsvegen parsell 1) som kunne ha vært gjenstand for slik kontroll i Malvik.
Avvik10	<u>Godkjenning av veg som ikke holder krav i vegnormalen</u> Kommunen har godkjent en vei (Stugguromsvegen) som en vegklasse 3, uten at krav i vegnormalen er oppfylt (smalere kjørebane enn 3,5 meter). Det ble også registrert at en gammel ferist var fjernet og lagt inntil vegen, uten at kommunen har kommentert dette, eller stilt krav til opprydding i sin resultatkontroll.
Avvik fra	Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket § 5 Retningslinjer for tilskudd til veg- og driftstiltak i Midt Trøndelag
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart

Kommentar	Statsforvalteren målte kjørebanen flere steder langs vegen, og vegen var over lengre strekninger 30- 40 cm for smal. Vegbredden (kjørebane med vegskuldre) var i hovedsak bred nok (4m) slik at bedre påfylling av slitelag hadde vært tilstrekkelig. Dette er noe kommunen bør følge opp.
Avvik 11	<u>Mangelfull kontroll av dokumentasjon vedrørende kostnader til rydding av veglinje</u> Kommunen har godkjent utbetalinger til eget arbeid på (Stugguromsvegen) uten tilstrekkelig vurdering av om det var nyttbart virke med verdi som burde vært fratrasket ryddekostnadene. I bilagene er det rapportert inn 42 timers arbeid med framkjøring av virke
Avvik fra	Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket § 12 Retningslinjer for risikobasert kontroll av tilskudd til skogkultur og utbetalinger fra skogfond, Landbruksdirektoratet. Bestemmelser om økonomistyring i staten, pkt. 6.3.8.2 <i>«Tilskuddsforvalter skal kontrollere informasjonen mottakeren sender inn som har betydning for tilskuddsforvalters beregning av tilskuddsbeløp og tildeling.»</i>
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Statsforvalteren mener at kommunen skulle sjekket bedre og trukket fra verdien av eventuelt nyttbart virke i forbindelse med hogst i vegtraseen. Det er trolig ikke snakk om store summer, men et forbedringspunkt i kommunens videre arbeid.
Merknad 2	<u>Kontrollvirksomheten</u> 3 av 4 gjennomførte kontroller (NMSK tilskudd til skogkultur) gjelder nyplantinger av et relativt moderat omfang. Dette er ikke i tråd med kriteriene for risikobasert utplukk i kontrollplanen. I kontrollperioden forekommer flere saker med f.eks store utbetalinger som ikke er kontrollert. I dialog med kommunen opplyses det at utvalget er dels basert på å oppsøke nye skogeiere. Statsforvalteren er enig i at dette kan være et kriterium som kan vektlegges, men mener det i så fall bør innarbeides i kommunens kontrollplan.

7 Avsluttende kommentarer

Det er viktig at Malvik kommune framover prioriterer arbeidet med å utvikle kommunens system for internkontroll på landbruksområdet.